

La singular conversa entre Charles i Emma vora el foc...

Charles Darwin va deixar inèdita la seua *Autobiografia*, que fou editada uns pocs anys després de la seua mort. En el moment de publicar-se, la seua dona, Emma Wedgwood, va forçar-hi nombrosos canvis, i va imposar-hi una censura fèrria, que va afectar més d'un 20% del text i va eliminar els passatges més conflictius i sucosos, especialment aquells relatius a la religió. Un dels fragments extirpats sense contemplacions fou aquest (que presente en la traducció de Jaume Terradas, a l'*Autobiografia* publicada recentment per la revista *Mètode*): "Abans que em prometés per casar-me, el meu pare m'aconsellà que revisés bé els meus dubtes, ja que va dir que havia conegut les desgràcies que aquesta qüestió originava en persones casades. Les coses anaven bé fins que l'esposa o el marit perdien la salut, i llavors algunes dones patien molt dubtant de la salvació dels seus marits, i de rebot els feien patir a ells. El pare afegí que només havia conegut, al llarg de la seva vida, tres dones que eren escèptiques, i he de recordar que coneixia moltíssima gent i que tenia una gran capacitat per a guanyar-se les seves confidències."

Sembla que el jove Darwin va expressar a son pare els seus dubtes religiosos, i li degué confiar una tensa conversa que hi havia hagut a casa dels Wedgwood, entre ell i la seua promesa Emma. Charles havia tornat feia poc del seu viatge del Beagle. Era un prometedor científic, però que havia perdut gran part de la seua fe, mentre que Emma era una rica hereva, de fortes conviccions religioses (pertanyent a la secta unitarista). Per la correspondència podem reconstruir, més o menys, la conversa vora el foc que hi hagué aquell vespre a casa dels Wedgwood.

—CHARLES: La veritat, Emma, és que tinc seriosos dubtes sobre la Revelació cristiana. Accepte completament la moralitat cristiana i vull creure en la vida després de la mort i en la promesa de la salvació, però per més que ho intente no acon-

Martí Domínguez

seguesc convèncer-me amb els arguments que per a uns altres són satisfactoris...

—EMMA: Estimat Charles, la religió és un assumpte del cor, no de l'intel·lecte. Ara mirem a través d'un cristall i se'ns mostra tot fosc; però després hi serem cara a cara: ara ho conec tan sols en part, però després ho coneixeré de la mateixa manera que sóc coneguda.

—CH.: Emma, he volgut obrir-te el meu pensament per no enganyar-te sobre aquest assumpte...

—E.: La raó em diu que els dubtes, quan són honests i seriosos, no poden ser pecat, però sent que s'obre un dolorós abisme entre tots dos...

[Silenci incòmode vora el foc. El trenca Emma amb un gest dolgut.]

—E.: Em sembla, segons l'informe que has fet sobre la teua pròpia ment, que aviat sols em consideraràs un espècimen del gènere, no sé quin, *simia* crec...

Començaràs a teoritzar sobre mi i, si estic disgustada o em pose nerviosa, tan sols et preguntaràs: què prova açò? La qual cosa serà una forma grandiosa i filosòfica de considerar-ho.

[Nou silenci incòmode vora el foc...]

—E.: [*in mente*] Aquest Charles és un ateu com son pare i el seu avi...

—CH.: [*in mente*] Aquesta Emma és una menjaciris i una rosegaltars com tots els de la seua família...

Malgrat tot, Charles i Emma es casaren uns mesos després, i del matrimoni nasqueren deu fills. Mai Emma no va poder pair bé les idees heterodoxes de Charles, i aquest hagué de superar els entrebancs —la silenciosa i tenaç oposició— de la seua esposa. En aquest aspecte, sempre hi hagué un dolorós abisme entre tots dos. Una fractura que es va consumir —i es va fer ostentosa pública al món— quan Emma va censurar l'autobiografia del seu marit, el naturalista més important de la història. Us imagineu que *L'origen de les espècies* haguera quedat inèdit i a les seues mans? Què hauria fet la devota Emma? És un interessant exercici de ficció històrica.